

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİYASETE KATILMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME:
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**
**AN INVESTIGATION ON POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIORS OF UNIVERSITY STUDENTS:
EXAMPLE OF ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT UNIVERSITY**

Hüseyin ÇAVUŞOĞLU*
Mehmet PEKKAYA**

Öz

Siyasal katılma, siyaset biliminin en önemli konularından biri olup, zaman içerisinde değişiklik gösterebilmektedir. Özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra geniş kitlelerin her düzeyde siyasete katıldıkları görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin siyasal katılma davranışı özellikle siyasal partiler ve siyaset bilimi için önem arz etmektedir. Bu çalışma ile 31 Mart 2019 yerel seçimleri öncesinde üniversite öğrencilerinin siyasal katılma davranışı ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmada, siyasal katılma siyasal eylem, siyasal ilgi, siyasal kampanya, üyelik ve oy kullanma olmak üzere 5 boyutta incelenmiştir. Çalışmanın amacı, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (ZBEÜ) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü öğrencilerinin siyasete katılımlarının demografik değişkenlerle ilişkisini ortaya koymaktır. Bu bağlamda siyasal katılma kavramı ayrıntılı bir biçimde ele alındıktan sonra uygulama bölümünde anket sonuçları değerlendirilmiştir. Anket sonuçları değerlendirildiğinde, öğrencilerin oy kullanma ve siyasal ilgi boyutlarında siyasal katılımları yüksek iken; üyelik ve siyasal kampanya boyutlarında ise siyasete katılımlarının düşük olduğu görülmektedir. Elde edilen diğer sonuçlara göre oy kullanma boyutu hariç diğer tüm boyutlarda erkekler kadınlara oranla daha çok siyasete katıldıkları; kararlı seçmenlerin siyasal kampanya ve üyelik boyutlarına daha yüksek katılım gösterdikleri; ailesinin geliri orta gelir düzeyi olan öğrenciler, siyasete daha fazla ilgi gösterirken, ailesinin geliri alt gelir düzeyi olan öğrencilerin ise siyasete ilgilerinin çok düşük olduğu; siyasi yelpaze ile eylem boyutu ve sosyo-ekonomik kategori ile siyasete ilgi boyutunda arasında zayıf düzeyde anlamlı farklılıklar oldukları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyasal Katılma, Üniversite Öğrencileri, Seçim, Demokrasi.

Abstract

Political participation is one of the most important subjects of political science and may change over time. Especially II. After World War II, it is seen that large masses participate in politics at all levels. The political participation behavior of university students is especially important for political parties and political science. This study aims to measure the political participation behavior of university students before 31 March 2019 local elections. In this study, political participation is examined in five dimensions: political action, political interest, political campaign, membership and voting. The aim of this study is to determine the relation of the participation of the students of Political Science and Public Administration Department in Zonguldak Bülent Ecevit University with the demographic variables. In this context, after analyzing the concept of political participation in detail, the results of the survey were evaluated. When the results of the survey were evaluated, while the political participation of the students in the dimensions of voting and political interest were high; In terms of membership and political campaign, it is seen that their participation in politics is low. According to the other results, except for the vote size, all the other men were more likely to participate in politics than women; that stable voters participate in political campaigns and membership dimensions; While the students whose family's income was in the middle income level showed more interest in politics, the students whose family's income lower income level was less interested in politics; It is observed that there are weakly significant differences between the political fan and the size of the action and the size of the socio-economic category and interest in politics.

Keywords: Political Participation, University Students, Selection, Democracy.

1. GİRİŞ

Politikaya ilişkin farklı tanımların varlığı söz konusudur. Yunanca "Polis" kelimesinden türeyen politika, devlet yönetimi anlamına gelmektedir. Politika, bireylerin ortak bir karar almalarını içeren bir süreçtir ve toplumsal hayatın bütün kurumlarında gözlemlenmektedir. Politika, düşünce özgürlüğü gibi insan haklarını koruyan kanunlar ortaya koyar, tüm insanların daha iyi bir yaşam sürmeleri için ekonomik refah seviyesini yükseltmeyi amaçlar ve insanların can, mal güvenliğini her türlü tehditlere karşı korur (aktaran Sarfaraz vd., 2012, 61). Politikanın temel konularından biri olan siyasal katılma, demokratik toplumlar için oldukça önemlidir. Demokrasi, bilgili vatandaşlar sayesinde yalnızca gelişebilir. Bunun yanında demokrasinin gelişmesinde, günümüzün değişen dünyasında özellikle sivil sorumluluklar alma önemlidir (Manganelli vd. 2012, 1476). Demokrasi, günümüzde evrensel olarak kabul edilen kavramlardandır. Farklı demokrasi tanımlarının olmasının nedeni, demokrasi fikrinin binlerce yıl boyunca gelişmesine dayandırılabilir (Yee, 1998, 31).

* Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, huseyindp@yahoo.com

** Doç. Dr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İİBF İşletme, mehpekkaya@gmail.com

Bazı sosyal bilimciler, siyasal katılmanın demokrasinin temel unsuru olduğunu iddia etmektedirler ve siyasal süreçteki halk katılımı olmadan geçerliliğini, temel gücünü yok saymaktadırlar (aktaran Dalton, 2008, 76). Yukarıda ifade edildiği gibi siyasal katılma, demokrasinin önemli bir özelliği olarak tanımlanabilir. Siyasal katılımın içine deneysel araştırmanın girmesiyle siyasal katılma uygulamada demokrasinin koşullarının değerlendirilmesiyle sonuçlanmıştır (Hooghe vd. 2014, 337). 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ve 1976 Uluslararası Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, siyasal katılım hakkını tanımlayan iki kurumsal araçtır. Bu araçların, kurumlara yalnızca uluslararası anlaşmalara yasal bağlayıcılık değil aynı zamanda pek çok hükümete insan haklarının çerçevesini sağladığı söylenebilir (Klein, 2006, 186).

Gençler, toplumun genel gelişme yönünü etkileyen önemli toplumsal sınıflardandır. Politikada gençlerin siyasal katılımı, oldukça önemli konulardan biridir. Bu yüzden gençlerin kaygıları dikkate alınır (Sinani, 2008, 220). Siyasal katılma, üniversite öğrencileri için kesinlikle gerekli konulardandır. Siyasal katılma sayesinde üniversite öğrencileri, ülkeleri için daha iyi bir geleceğe sahip olabilirler. Gelişmiş demokrasiler, aydın kimseler gerektirdiğinden dolayı özellikle üniversite öğrencileri başta olmak üzere, toplumun tüm üyelerinin siyasetle ilgilenmesi tavsiye edilir (Nohlen, 2002, 19).

Siyasal katılma, 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra siyasal yaşama bireylerin katılımıyla önem kazanmaya başlamış ve siyaset biliminde yoğun olarak çalışılan konulardan biri olmuştur (Ekman ve Amna, 2012, 283). Siyasal katılmada geçmiş oranla büyük bir yükseliş gözlenmektedir. Bu yükseliş, demokratik sistemlerde siyasal katılımın yorumlanmasında önemlidir (Erbaş, 2014, 252). Siyasal katılmayı, modernleşme sürecinin bir sonucu ve modern toplumun bir bileşeni olarak ortaya çıkan bir kavram olarak değerlendirilebilir (Sönmez, 2013, 403). Siyasal katılma, kimin ve niçin katıldığını ölçen siyaset bilimindeki araştırmaların büyük bir odak noktasını oluşturur (Cho vd. 2006, 977).

Siyasal katılmayla ilgili çalışmalara bakıldığında, siyasal katılmanın geniş bir çerçevede ele alındığı görülür. Bazı araştırmalar, farklı ülkelerdeki gençlerin siyasal katılma davranışlarını ölçerken, çalışmaların önemli bir bölümü de siyasal katılmayı etkileyen değişkenler üzerine yoğunlaşmıştır. Farklı ülkelerdeki gençlerin siyasal katılma davranışlarına örnek olarak (Büyüktosunoğlu, 2013; Öntaş vd., 2013; Yee, 1998; Saha, 2007; Erbaş, 2014; Manganelli vd., 2012; Jarvis vd., 2005; Liu, 1979) verilebilir. Çalışmaların önemli bir bölümüne göre, yaş siyasal katılmada en önemli etkenlerden biridir (Kalaycıoğlu, 1983, 137; Tatar, 2003, 338-39; Quintelier, 2007, 171-172; Gallup, 2007, 48-53). Siyasal katılmayı etkileyen diğer bir faktör de eğitimidir. Bu çalışmalara örnek olarak (Berinsky ve Lenz, 2011, 357-373; Mayer, 2011; 633-645; Persson, 2013, 1-52; Kalaycıoğlu, 1983, 192; Quintelier, 2007, 173; Gallup, 2007, 44-54) gösterilebilir. Cinsiyet ile siyasal katılma arasında pozitif ilişki olduğunu gösteren çalışmalar vardır. Bu çalışmalara göre erkekler kadınlara oranla daha fazla siyasete eğilimlidirler (Kalaycıoğlu, 1983, 118; Tatar, 2003, 342; Gallup, 2007, 50). Bunlara ek olarak, siyasal katılma ile gelir arasında pozitif bir ilişki olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Almond ve Verba, 1963; Verba ve Nie, 1972'den aktaran Sönmez, 2013, 405). Ayrıca siyasal katılma kavramına ilişkin (van Deth, 2001; van Deth, 2014, Krampen, 1991) çalışmalarda yer almaktadır.

Bu çalışmanın amacı, genç bireylerin siyasete katılma davranışları düzeyini alt faktörleriyle belirlemek, bu alt faktörler arasındaki ilişkileri ve faktörlere katılım düzeylerinin bireysel özelliklere göre farklılıklarını değerlendirmektir. Ayrıca, elde edilen bulguların araştırmacılara, karar verici ve siyasetçilere sunulmasıdır. Bu anlamda, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi (ZBEÜ) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde okuyan 308 öğrenciye konu ile ilgili 33 soru ve öğrencilerin bireysel özelliklerini içeren 13 konu üzerine bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Konu ile ilgili soruların 11'i öğrencilerin siyasi yargılara katılma düzeyini 5'li likert ile ölçerken, diğer 22 konu beş alt boyuta sahip olup 5'li ölçek ile öğrencilerin siyasal katılma etkinliklerinin sıklığını ölçmüştür. Elde edilen ölçüm değerlerinin analizini, cevaplayıcıların siyasal etkinliğe katılım düzeylerinin faktörler açısından belirlenmesi, tek örnek t testi/puan aralığına göre kategorileştirilmesi, faktörler arasındaki ilişkilerin Pearson korelasyon katsayısıyla belirlenmesi ve öğrencilerin etkinlik düzeylerinin bireysel özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığının t testi /F testi gibi parametrik testlerle araştırılmasından oluşmaktadır. Ayrıca, her bir öğrenci için kendi bireysel birkaç özelliği birleştirilerek temsili olarak sosyo-ekonomik düzeyi belirlenmek üzere endeks serileri oluşturulmuştur. Bu endeks hesaplamalarında, çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemlerinden CRITIC ve gri ilişkiler analizi (GRA) kullanılmıştır. Çalışmanın ikinci bölümünde kavramsal çerçeve verilmiştir. Sonraki bölüm öğrenciler üzerinde uygulanan anketin analiz bulgularının raporlanmasından oluşmaktadır. İzleyen bölüm ise bulguların değerlendirildiği sonuçlardan oluşmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1940'larda ve 1950'lerde siyasal katılma, kampanya eylemleri ve oy kullanmakla sınırlandırılmıştı. 1960'ların başlarında siyasal katılma, siyasal partiler tarafından gerçekleştirilen kampanya gibi eylemler

olarak anlaşıldı ve bireyle siyasetçiler arasındaki ilişki olarak kabul edildi. 1960'ların sonlarında ve 1970'lerin başlarında siyasal katılma kavramı "Geleneksel ve geleneksel olmayan siyasal katılım" olmak üzere iki yönde ilerledi (aktaran, Van Deth, 2001, 5) En güncel siyasal katılma kavramındaki gelişme 1990'larda gerçekleşti. Siyasi ve siyasi olmayan arasındaki sınır kayboldu ve siyasal katılma, sosyal sorumluluk ve gönüllülük gibi "Sivil eylemler" olarak tanımlandı (aktaran Van Deth, 2001, 6)

Siyasal katılma, bilim insanları tarafından farklı bir biçimde tanımlanmaktadır. Bazıları siyasal katılım için oy kullanmanın yeterli olduğu kanısındaiken bazıları da siyasal katılım için kampanyaları, protesto davranışlarını ve gönüllülüğün dikkate alınmasını savunmaktadırlar (Sönmez, 2013, 404). Siyaset bilimi araştırmalarında seçimlere katılım üzerinde duruldu. Oy kullanma, bireyin siyasal sistemde sesini duyurabilmesi için temel bir davranış olarak algılandı ve seçimlere katılım oranının artması, genelde siyasal katılımın ölçüsü olarak ifade edildi. II. Dünya Savaşı sonrasında siyaset bilimciler siyasal katılmayı, siyasal iktidarın kararlarını kasten etkilemeyi amaçlayan eylemler olarak tanımladılar(aktaran Ekman ve Amna, 2012, 285). 1970'lerde Verba ve arkadaşları tarafından yapılan tanımlama da bu durumu doğrulamaktadır: "Bizler, siyasal katılma ile hükümet personeli seçimi veya hükümetin aldıkları kararları etkilemeyi amaçlayan bireyler tarafından alınan bu yasal hareketleri kastediyoruz" (aktaran Ekman ve Amna, 2012, 286).

Benzer tanımlar Milbrath ve Goel; Kaase ve Marsch; Brady; Conway da görülmektedir. Milbrath ve Goel; Kaase ve Marsch tarafından siyasal katılma, siyasal iktidarı ve politikalarını etkilemek için bireylerin başvurdukları yollar ya da siyasal sistemi doğrudan veya dolaylı etkilemeye çalışan bireylerin gönüllü eylemleri olarak algılandı (Milbrath ve Goel, 1977; aktaran Ekman ve Amman, 2012, 286). Brady, siyasal katılmayı "Bazı siyasi sonuçları etkilemeye yönelik sıradan vatandaşların eylemleri" olarak tanımlamaktadır. Brady tanımında, gözlenebilir olayları ya da bireylerin gönüllü olarak katıldıkları eylemleri, siyasal iktidarı etkilemek için bireylerin bilinçli çabalarını işaret etmektedir. Görüldüğü gibi siyasal katılımın odak noktası, daha çok sınırlandırılan bir dizi halk eylemleri oluşturmaktadır. Perry ve arkadaşları da siyasal katılımı "Siyasi yetkililer ve görevliler tarafından alınan kararları etkilemeyi amaçlayan halk tarafından yapılan eylemler" olarak tanımlamışlardır (aktaran Ekman ve Amman, 2012, 286). Conway, siyasal katılmayı "Siyasal iktidarı etkilemek için vatandaşlar tarafından gerçekleştirilen eylemler" olarak tanımlamaktadır (Vidak vd., 2011, 108). "Repertuar" kavramı, birilerinin yapabileceği bir dizi eylemleri ifade eder. Siyasal katılımın repertuarı ise siyaseti etkileyen bütün eylemleri içerir (aktaran van Deth, 2014, 351).

Barnes ve diğerleri, siyasal katılımı, geleneksel siyasal katılım ve geleneksel olmayan siyasal katılım olmak üzere ikiye ayırmışlardır. Geleneksel siyasal katılım, siyasal iktidarlar tarafından oluşturulmuş normlarla uyumlu eylemlerden oluşmaktadır. Geleneksel siyasal katılmaya örnek olarak oy kullanmak, seçim kampanyalarına katılmak, bir adayın seçim kampanyası için bağış yapmak, siyasetle ilgilenmek, siyasi konular üzerinde tartışmak, bir siyasi partinin rozetini takmak, bir siyasi partinin üyesi olmak gösterilebilir. Diğer bir taraftan, geleneksel olmayan siyasal katılım, siyasal iktidarlar tarafından oluşturulmuş normlarla uyumlu olmayan eylemlerden oluşmaktadır. Geleneksel olmayan siyasal katılmaya örnek olarak da izinsiz broşürler yayımlamak, izinsiz gösteriler ve toplantılar düzenlemek, boykot etmek ve bina giriş çıkışlarını engellemek gösterilebilir. Geleneksel olmayan siyasal katılma, toplum tarafından kabul görmeyen eylemleri içerirken, geleneksel siyasal katılım toplum tarafından kabul edilmiş eylemleri kapsamaktadır (aktaran Sönmez, 2013, 404).

Bu noktada siyasal katılmanın boyutları ele alınacaktır. Tarihsel sırayı dikkate alarak önce Robert Dahl daha sonra da Milbrath; Verba ve Nie; Teorell ve arkadaşlarının siyasal katılmanın boyutlarına ilişkin değerlendirmelere yer verilecektir. Robert Dahl, siyasal katılmanın boyutlarını: İlgi, önemseme, bilgi ve eylem olarak sıralamıştır. İlgi, siyasal olayları izlemeyi; önemseme, siyasal olaylara önem vermeyi; bilgi, olaylar hakkında bilgi sahibi olmayı; eylem ise siyasal faaliyetlere aktif olarak katılmayı ifade eder (aktaran Kapani, 2003, 131). Milbrath, eylemin yoğunluk ve zorluk derecesini ölçüt olarak kabul etmiş ve siyasal katılma eylemlerini 3 kategoride ele almıştır. Bunlar Seyirci Faaliyetleri (Alt kademe), Geçiş Faaliyetleri (Orta kademe), Gladyatör Faaliyetleridir (Üst kademe). Seyirci Faaliyetlerinde (Alt kademede) gazete, dergi, radyo ve televizyon yolu ile siyasal olayları izleme, siyasal konuları tartışma, oy kullanma gibi yoğunluğu çok düşük faaliyetler yer alır. Geçiş Faaliyetlerinde (Orta kademede), siyasal olaylar ve sorunlar karşısında açıkça vaziyet alarak, eyleme geçme söz konusudur. Gazetelerde yazı yazmak, radyoda ve mitinglerde konuşmak, bir parti mitingine katılmak, bir partiye para yardımında bulunmak gibi faaliyetler orta kademede görülmektedir. Gladyatör Faaliyetleri (Üst kademe) yani siyasal katılmanın en ileri kademesi, doğrudan doğruya olayların içine karışarak ve aktif rol alarak girilen faaliyetleri kapsar. Bir siyasal partide üye olmak veya yöneticilik görevi yapmak, seçim kampanyasında çalışmak gibi faaliyetler bu kategori içinde sayılmaktadır (aktaran Ruedin, 2007, 10; Kapani, 2003, 131-132). Verba ve Nie'ye göre, siyasal katılmanın dört boyutu vardır. Bu boyutlar: oy kullanma; partilere para yardımının yanında partiler için üyelik yada çalışmayı

kapsayan kampanya etkinlikleri; siyasilere iletişime geçme; toplumsal eylemlerdir (aktaran Ekman ve Amman, 2012, 287). Teorell ve arkadaşları, siyasal katılmanın beş boyutu olduğunu ifade etmektedirler. Birinci boyut, seçimlere katılımdır. İkinci boyut, tüketici katılımı olarak adlandırılmaktadır ve dilekçe imzalamasının yanısıra para bağıışı, boykot gibi eylemleri içermektedir. Üçüncü boyut, partiye üye olmak, parti içi çalışmak gibi eylemleri kapsayan parti aktivitesidir. Protesto aktivitesi, gösterilerde ve diğer etkinliklerde yer almak gibi eylemleri içeren dördüncü boyuttur. Beşinci boyut, iletişim aktivitesidir ve siyasetçilerle iletişime geçmeyi içermektedir (aktaran Ekman ve Amman, 2012, 287).

3. ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SİYASAL KATILMA DAVRANIŞLARI ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Üniversite öğrencilerinde siyasal katılma davranışlarının araştırılması için ZBEÜ'nün merkez kampüsünde faaliyet gösteren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF)'nde öğrenim görmekte olan Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü öğrencilerine bir anket çalışması yapılmıştır. Sınıf, eğitim türü ve cinsiyet temelli dengeli şekilde öğrenci görüşlerini elde etmek için kota yaklaşımıyla örneklem oluşturulmuştur. Karşılaşılan güçlükler sebebiyle örneklem oluşturulurken rastsal olmayan yaklaşım kullanıldığından, analizlerinden elde edilen sonuçlar üniversiteye veya fakültele genelleştirilmesi uygun olmayıp ve çıkarsamaların ZBEÜ İİBF SBKY bölümündeki 308 birimlik örneğe ait görüşleri temsil ettiğine karar verilmiştir.

Anket çalışmasındaki sorular, Topbaş'ın (2009) çalışması dikkate alınarak hazırlanmış ve bazı sorular eklenerek genişletilmiştir. Anket sorularından ilk 11 tanesi öğrencilerin "siyasal yargılara katılma (S1-S11)" oluştururken, sonraki 22 soru ise öğrencilerin "siyasal katılma (F-SiyKat;S12-S33)" konularına aittir. F-SiyKat ana boyutu beş alt boyuttan oluşup bunlar sırasıyla "siyasal eylem (F1- Eylem)", "siyasal ilgi (F2 -İlgi)", "siyasal kampanya, F3- Kamp", "siyasal üyelik (F4- Üyelik) ve "oy kullanma (F5-OyKul)"dır. Konuya ait sorular haricinde anket, öğrencilerin bazı özellikleri (okuduğu birim, yaş, cinsiyet, aile eğitimi/mesleği/geliri vb.) gibi konuları içeren dokuz soruyu (S34-S42) ve öğrencilerin siyasete yaklaşımlarına ait bazı özellikleri (seçmen kararlılığı, siyasete ilgi nedeni, siyasi yelpazesi vb.) dört soruyu (S43-46) da kapsamaktadır.

Örneğe ait öğrencilerin özelliklerine ait başlıca dağılımlar Ek 1'deki tabloda raporlanmıştır. Bu dağılımlara göre, örnek birimlerinin seçiminde özellikle sınıf, cinsiyet ile eğitim türüne göre dengeli dağılım tercih edilmeye çalışılmış büyük ölçüde bu dengenin gözetildiği tablodaki dağılımdan da görülmektedir. Öğrencilerin gelir dağılımı dikkate alındığında %64,6'sının ailesi aylık 3000 ₺'den az gelire sahip olması, Türk-İş'in ilan ettiği dört kişilik ailenin açlık sınırı 1.893 ₺ ve yoksulluk sınırı 6.167 ₺ (<http://www.turkis.org.tr>) dikkate alındığında öğrencilerin aile gelir düzeylerinin oldukça düşük olduğu sonucuna ulaşılabilir. Öğrencilerin %52,6 gibi büyük çoğunluğu kendilerini milliyetçi ve/veya muhafazakâr olarak tanımladığı, %17,9 laik ile %12'si sosyalist ve/veya sosyal demokrat olarak tanımladığı görülebilir. Öğrencilerin %51,1'i kararlı seçmen iken %48,4'ü kararsız seçmen kategorisine ait tanımamalar yapmıştır. Öğrencilerin %72,4'ü siyasetle ilgilenme nedenini "alınan kararların kendisini ve toplumu etkilediğini" gerekçe olarak göstermiş olup, siyasetle ilgilenme nedenlerini zorunluluğa bağladığını kastetmiştir. Öğrencilerin %21,1'i siyasetle orta ve üst düzeyde ilgilendiklerini belirtmesi, siyasete olan ilginin oldukça düşük olduğunu göstermektedir.

Tablo 1: Güvenilirlik Analizi

	Siyasal Yargılara Katılma	F1- Eylem	F2 -İlgi	F3- Kamp	F4- Üyelik	F5-OyKul	F-SiyKat
		Siyasal Eylem	Siyasal İlgi	Siyasal Kampanya	Siyasal Üyelik	Oy Kullanma	Siyasal Katılma (F1, F2, F3, F4, F5)
Konular/Sorular	2-11	20,22,23, 26,29,30,31	18,19,21, 28,33	16,24, 27,32	14,15,17	12,13	12-33
Konu sayısı	10	7	5	4	3	2	22
Cronbach's Alpha	0,627	0,794	0,717	0,817	0,870	0,885	0,878
Çıkarılan Soru	1		25				

Konuya ait soruların güvenilirliği Cronbach Alpha ile ölçülmüş ve sonuçları Tablo 1'de raporlanmıştır. Ek 2'de S1-S11 aralığına ait ölçüm güvenilirliğini daha güçlü yapmak için cevaplayıcılar açısından boyutun dışında algılanan S1 çıkartıldığında diğer on soruya ait güvenilirlik 0,627 olarak hesaplanmıştır. F-SiyKat boyutuna ait ise 22 sorunun güvenilirliği 0,878 olarak hesaplanmış ve oldukça güvenilir ölçüm yapıldığına karar verilmiştir. Beş alt boyut güvenilirlikleri ise en düşük 0,717 ve en yüksek 0,885 olarak hesaplanmış, sadece F2-İlgi boyutunda S25'in boyut ölçüm güvenilirliğini zayıflattığına karar verilerek, bu soru F2 boyutundan çıkarılmıştır. Boyut güvenilirlerinde 0,600'ün üzeri güvenilir (Pekkaya vd., 2017, 1072) kabul edilebilmekte 0,700 üzeri ise oldukça güvenilir ölçüm olduğu bilinmektedir. Bu durumda,

anket sorulardan elde edilen ölçüm ve verilerin oldukça güvenilir olduğuna karar verilmiş ve izleyen bölümlerde gerçekleştirilen analizlere ait bulgular raporlanmıştır.

3.1. Öğrencilerin Siyasal Yargılara Katılımı

Görüşleri alınan öğrencilerin siyasal yargılara katılımına ait konular Ek 2’de listelenmiş olup, cevaplayıcıların görüşlerine ait frekans ve yüzdesel dağılımları Tablo 2’de raporlanmıştır. Öğrencilerin %83,1 gibi büyük çoğunluğu “S9- Vatandaşların siyasal konulardaki bilgi yetersizliğinden dolayı siyasal katılma davranışında bulunan bireyler, bilinçsizce siyasal katılımda bulunmaktadır” konusuna katılım gösterdiği gözlenmiştir. “S4- Siyaset, uzmanlık gerektirdiği için herkes siyaset yapamaz (%77,6)”, “S5- Siyasal sisteme katılma, temel hak ve görevlerimizdendir (%74,7) ile “S6- Demokrasimizin temel kuramlarının, işletilememesi siyasal katılma önündeki en büyük engeldir (%72,4)” konularına da öğrencilerin yüksek katılım göstermeleri dikkat çekicidir. Öğrenciler, herkesin siyaset yapamayacağına ve siyasal sistemde bireylerin katılmasının hak ve sorumluluğuna sahip olduğu kanısında oldukları gözlenmiştir.

Tablo 2: Siyasal Yargılara Katılma

Konu	Gözlem Sayıları					Toplam	Yüzdesel (%) Dağılım			
	1	2	3	4	5		1 ve 2	2	4 ve 5	Toplam
S1	34	87	72	77	34	304	39,3	23,4	36,0	98,7
S2	28	66	38	82	91	305	30,5	12,3	56,2	99,0
S3	21	80	91	66	46	304	32,8	29,5	36,4	98,7
S4	14	33	18	105	134	304	15,3	5,8	77,6	98,7
S5	13	33	29	90	140	305	14,9	9,4	74,7	99,0
S6	13	28	40	116	107	304	13,3	13,0	72,4	98,7
S7	16	59	68	102	57	302	24,4	22,1	51,6	98,1
S8	13	49	73	133	39	307	20,1	23,7	55,8	99,7
S9	12	15	24	137	119	307	8,8	7,8	83,1	99,7
S10	41	34	42	110	79	306	24,4	13,6	61,4	99,4
S11	13	52	57	112	74	308	21,1	18,5	60,4	100,0

Öğrencilerin siyasal yargılara katılımına konularından “S1- Siyaset, ülke sorunlarına çözüm getirilebilecek tek yoldur” konusuna %39,3 gibi en yüksek düzeyde katılmama olduğu gözlenmiş olup siyasetten başka alternatif yolların da ülke sorunlarına çözüm olabileceği fikri kısmen kabul görmektedir. Bu konuya ek olarak “S3- Siyasetçiler, kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmezler (%32,8)” ile “S2- Siyasal partilerin seçim döneminde yaptıkları siyasal kampanyalar, oyumu belirlemede etkili değildir (%30,5)” konularına katılmadığı görülmektedir. Böylece, siyasilerin kendi çıkarlarını düşündüğüne öğrencilerin %36,4’ü katılırken, %32,8’i katılmamakta olup, sonuç olarak bu konuda öğrencilerin kararsız kaldığı söylenebilir. Seçim döneminde yapılan siyasal kampanyalar, %56,2 oyun belirlenmesinde etkili değil iken %30,5’nin oyunun belirlemede etkili olduğu söylenebilir.

3.2. GRA ile Öğrencilerin Sosyoekonomik Statülerinin Belirlenmesi

Öğrencilerin başta gelir düzeyleri olmak üzere, anne-baba eğitimi ile meslekleri gibi bireylerin toplumdaki sosyoekonomik düzeylerinin faktörlerde etkili olduğu düşünülerek, öğrencilerden elde edilen bu beş değişken üzerinden her öğrenci için sosyoekonomik düzey belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece, öğrencilerin sosyoekonomik düzeyleri ile siyasal katılma faktörleriyle arasındaki ilişki ve farklıların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu anlamda, Tablo 3’de de listelenen öğrenci özellikleri birden fazla olduğu için çok kriterli karar verme (ÇKKV) yöntemleri kullanılarak her bir öğrenci için sosyoekonomik düzey temsil eden endeks skoru hesaplanmıştır.

Tablo 3: Öğrenci Sosyoekonomik Statü Endeksi Belirlemedeki Ağırlıklar

	Baba Mesleği	Anne Mesleği	Baba Eğitimi	Anne Eğitimi	Gelir	Toplam
CRITIC	23,34	26,38	11,46	14,51	24,31	100,0
Yargısal	15,00	15,00	15,00	15,00	40,00	100,0
Ortalama	19,17	20,69	13,23	14,75	32,16	100,0

Bu hesaplamada, değişken/kriter ağırlığı subjektif olarak yazarlarca belirlendiği gibi, objektif olarak ÇKKV yöntemlerinden CRITIC yöntemiyle belirlenmiş ve bu yaklaşımdan elde edilen ağırlıkların ortalaması endeks belirlemede kriterlerin ağırlığı olarak kullanılmıştır (Tablo 3). Bu hesaplama sürecinden

önce, aile gelir düzeyi, anne-baba meslekleri ile eğitim düzeyleri sosyoekonomik statü temelinde yazarlarca 10 üzerinden puanlandırılmıştır. Diakoulaki vd. (1995) tarafından öne sürülen CRITIC yöntemiyle, normalize edilmiş bu serilerin standart sapması ve seriler arasındaki korelasyon katsayıları kullanılarak hesaplanabilmektedir. Her bir öğrenci için sosyoekonomik düzeyi temsil eden endeks skoru hesaplanmasında, gri teori temelinde üretilen ve ÇKKV yöntemlerinden olup son yıllarda yaygın olarak kullanılan gri ilişkiler analizi (GRA) kullanılmıştır. Ölçüm skorlarında belirsizlikler olduğunda daha çok tercih edilen GRA yöntemi, karar verme birimlerine ait skorların referans seri skorlarına olan yakınlığını dikkate alarak (Hamzaçebi ve Pekaya, 2011, 9189) diğer ÇKKV yöntemlerine göre güçlü endeks skorları üretme imkânı sunduğu düşünülmüştür.

Tablo 4: Öğrencilerin GRA ile Üretilen Sosyoekonomik Statü Endeks Skorlarının Gruplarına göre Dağılımları

	Gözlem Sayısı	%	Grup Sınırları	Sınır Hesaplanması
G1- Alt Sosyoekonomik Statü	61	19,81	$G1 < 0,4454$	$G1 < (xb-s)$
G2- Alt-orta Sosyoekonomik Statü	110	35,71	$0,4454 \leq G2 < 0,5412$	$(xb-s) \leq G2 < xb$
G3- Üst-orta Sosyoekonomik Statü	78	25,32	$0,5412 \leq G3 < 0,6369$	$xb \leq G3 < (xb+s)$
G4- Üst Sosyoekonomik Statü	59	19,16	$0,6369 \leq G4$	$(xb+s) \leq G4$
Toplam	308	100,00		

Not: xb: endeks serisinin ortalaması; s: endeks serisinin standart sapması

Öğrencilerin beş değişkene ait puanlar ve Tablo 3'teki bu değişkenlere ait ortalama ağırlıklar kullanılarak GRA ile her bir öğrenci için 0,3420 ile 0,8841 arasında (teorik olarak 0 ile 1 arasında) oran ölçeğinde kabul edilebilen endeks skorları içeren bir seri üretilmiştir. Bu seriye ait ortalama 0,5412 ve standart sapma ise 0,0958 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca bu endeks skorları kullanılarak, öğrenciler 4 kategoride gruplandırılmıştır. Örneğin ilk kategori, endeks serisinin ortalamasından bir standart sapma aşağısı, ikinci kategori ise bu sınır ile ortalama arasındaki endekse değerlerine sahip olanlardan oluşmaktadır (Tablo 4). Sırasıyla kategorilere alt, alt-orta, üst-orta ile üst sosyoekonomik statü olarak isimlendirilmiştir. Normal dağılım açısından incelendiğinde Shapiro-Wilk test istatistiğine ait 0,000 p değeriyle normal dağılmadığına istatistiksel olarak karar verilebilmekte ve bu üç grubun frekans yapısına göre, öğrenciler sosyoekonomik yapıları itibarıyla sağa eğik ve kalın kuyruk yapısında bir dağılım sergiledikleri, özellikle yüksek aşırı uç değerlere sahip olduğu söylenebilir.

3.3. Öğrencilerin Siyasal Katılma Etkinliklerinin Alt Faktörler ile İncelenmesi

Bu bölümde, öğrencilerin siyasal katılma etkinliklerinin alt faktörler açısından incelenmesi yapılmış, bu faktörlere ait ortalamaların kategori değerleri ve faktörler arasındaki ilişkileri hesaplanmış ve değerlendirilmiştir. Öğrencilerin siyasal katılma etkinlik faktörlerine ait skorların hesaplanmasında, her faktör için Tablo 1'de listelenen konulara verilen görüş puanlarının aritmetik ortalaması alınmıştır.

Tablo 5: Ortalamalar için Verilen Puanların Karşılıkları

Puan Aralığı	Anlamı	Puan Karşılığı	Kısaltma
1,00-1,79	Hiçbir Zaman	1	Hiç
1,80-2,59	Çok Seyrek	2	Syrk
2,60-3,39	Ara sıra	3	Arada
3,40-4,19	Genellikle	4	Gnld
4,20-5,00	Her Zaman	5	Hep

Kaynak: Pekaya vd. (2018, 399).

Her birey için belirlenen faktör skorlarının hesaplanan ortalaması, faktör için katılım düzeyini temsil etmekte olup bu katılımlar iki açıdan kategorileştirilmiştir. Kategorileştirilmelerden ilki parametrik testlerden tek örnek t testi iken ikinci ise ortalamalara ait puan karşılıklarıdır. Puan karşılıklarına göre kategorileştirmede, faktöre ait katılım ortalamaları Tablo 5'teki puan karşılıklarına göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 6: Öğrencilerin Boyutlar Açısından Görüşleri ve Kategori Karşılığı

Boyutlar	Orta-lama	Standart sapma	Değişim katsayısı	Tek örnek t testi p değerleri			Kararlar	
				2 için	3 için	4 için	t testi	Puan Aralığı
F1- Eylem	1,986	0,768	38,68	0,752	0,000	0,000	2 Syrk	2 Syrk
F2- İlgil	3,410	0,803	23,53	0,000	0,000	0,000	3 Arada - 4 Gnld	4 Gnld
F3- Kamp	1,771	0,923	52,13	0,000	0,000	0,000	1 Hiç - 2 Syrk	1 Hiç
F4- Üyelik	1,773	1,133	63,91	0,001	0,000	0,000	1 Hiç - 2 Syrk	1 Hiç
F5- OyKul	4,592	0,940	20,47	0,000	0,000	0,000	4 Gnld - 5 Hep	5 Hep
F-SiyKat	2,551	0,702	27,51	0,000	0,000	0,000	2 Syrk - 3 Arada	2 Syrk

Not: Karar sütunundaki t testi sonuçları, 2, 3 ve 4 referansıyla gerçekleştirilen t testlerine göre raporlanmış, 1 ile 5 referansıyla gerçekleştirilen testlerin p değerleri 0,01'in altında olduğundan raporlanmamıştır. Bağlımlı örnek ANOVA testi p değeri 0,000'dir.

Tablo 6'da üretilen faktör skoru serilerine ait bazı tanımlayıcı istatistik ve kategori değerleri raporlanmıştır. Faktör ortalamalarının birbirinden farklılığı bağımlı örnek ANOVA testine göre incelenmiş ve istatistiksel olarak 0,001 anlamlılıkta serilerin en az ikisinin birbirinden farklı ortalamalara sahip olduğuna karar verilmiştir. Bu durumda, F5-OyKul ile sonrasında F2 -İlgi faktörleri en yüksek skora sahip iken, F3-Kamp ile F4- Üyelik faktörleri en düşük katılım düzeyiyle skorlanmıştır. Değişim katsayıları yüksek olan F3-Kamp ile F4- Üyelik faktörleri dikkate alındığında, bu faktörlere ait skorlarda öğrenci katılımlarında heterojenlik veya katılımlarda farklılaşmaların en yüksek seviyede olduğu söylenebilir. F5-OyKul ile F2 -İlgi boyutlarına ait katılımlarda homojenlik veya benzer yapıdaki faaliyet düzeylerinde olduğuna karar verilmiştir.

Tablo 6'da, etkinliklere katılımların kategorileştirmesinde, 1, 2, 3, 4 ve 5 referans alınarak gerçekleştirilen tek örnek t testleri ile katılımların bu kategorilere ait olup olmadığı araştırması raporlanmıştır. Karar sütunundaki puan aralığı sonuçları, Tablo 5'teki ortalama aralıkları dikkate alınarak yapılmıştır. Örneğin, F1-Eylem boyutuna ait katılım ortalamaları 1,986 olup, sayının komşu iki kategori skoru olan 1 ile 2 referansı ile gerçekleştirilen t testlerine göre sadece "2 Syrk" kategorisinden fark olmadığına istatistiksel olarak 0,05 anlamlılıkta karar verilmiştir. Puan aralıklarına göre ise bu ortalamanın yine "2 Syrk" kategorisine ait olduğu gözlemlendiğinden, t testleri ve puan aralığına göre öğrencilerin F1-Eylem faktörü konularında, çok seyrek siyasal faaliyetlere katıldığına karar verilmiştir. F2 -İlgi boyutuna ait katılım ortalamaları 3,410 olup, sayının komşu iki kategori skoru olan 3 ile 4 referansı ile gerçekleştirilen t testlerine göre bu kategorilerden fark olduğuna istatistiksel olarak 0,05 anlamlılıkta karar verildiğinden, katılım düzeyleri bu iki kategorinin arasında olduğuna karar verilmiştir. Puan aralıklarına göre bu ortalamanın "4 Gnlđ" kategorisine ait olduğu gözlemlendiğinden, t testlerine göre öğrencilerin "3 Arada - 4 Gnlđ" arasında siyasal faaliyette olup, "4 Gnlđ" kategorisindeki katılım yapısına eğilimli oldukları şeklinde yorumlanmıştır.

Tablo 7: Siyasal Katılma Faktörleri ve Sosyal Ekonomik Yapı arasındaki ilişkiler

	F1- Eylem	F2 -İlgi	F3- Kamp	F4- Üyelik	F5-OyKul	F-SiyKat
F2 -İlgi	0,632**					
F3- Kamp	0,558**	0,520**				
F4- Üyelik	0,599**	0,430**	0,787**			
F5-OyKul	0,104	0,201**	0,154**	0,093		
F-SiyKat	0,838**	0,784**	0,820**	0,789**	0,278**	
Sosyeko	0,090	0,114*	0,002	0,042	-0,012	0,081

Sosyeko: Sosyoekonomik statü endeksidir. * İstatistiksel olarak 0,05'te anlamlı; ** İstatistiksel olarak 0,01'de anlamlı

Öğrencilerin siyasal faaliyetlere katılımdaki alt boyut skorları ve öğrencilerin sosyoekonomik durum endeksi arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısıyla incelenmiş ve elde edilen korelasyon matrisi Tablo 7'de raporlanmıştır. Korelasyon değerleri incelenirse, F-SiyKat ana boyutu kendini oluşturan tüm alt boyutlarla beklendiği gibi istatistiksel olarak 0,01'de anlamlı güçlü ilişkiler içerisinde olup, en zayıf olarak F5-OyKul boyutuyla ilişkili olduğu gözlenmiştir. Alt boyutların kendi aralarındaki ilişkiler incelendiğinde, en güçlü düzeyde "F4- Üyelik" ile "F3- Kamp" boyutları arasında ilişki (0,787) gözlenmiş, bu durumda siyasal kampanyalara katılım gösteren öğrencilerin siyasal üyeliğe (veya tersine) sahip olduğu, iki değişkenin de aynı yönlü güçlü bir etkileşimde olduğu söylenebilir. Sonrasında yine orta-güçlü sayılabilecek düzeyde F1-F2, F1-F3 ve F1-F4 aralarında ilişki (0,558- ile 0,6232 aralığında) olduğu veya siyasal faaliyetlere ilgi duyan bir öğrencinin F5-OyKul haricinde diğer alt boyut faaliyetlerle oldukça yakın ilişki-etkileşim içinde olduğu söylenebilir. En zayıf ilişki katsayılarına F5-OyKul'da rastlanmış, hatta F5-F1 ve F5-F4 arasında istatistiksel olarak 0,05 anlamlılıkta dahi ilişki tespit edilememiştir. Diğer boyutlar arasında birbiri arasındaki ilişkiler 0,01'de anlamlı bulunmuştur.

Öğrencilerin sosyoekonomik durum endeksi ile siyasal faaliyetlere katılım ve alt boyutları arasındaki ilişkiler içerisinde sadece F2-İlgi ile istatistiksel olarak 0,05'te anlamlı zayıf düzeyde (0,114) bir ilişki gözlenmiş, diğerleriyle olan ilişkiler anlamlı bulunmamıştır. Böylece, öğrencilerin sosyoekonomik durumunun siyasal faaliyetlere katılım üzerinde etkisinin olmadığı, farklı sosyoekonomik statüde olan öğrencilerin siyasal faaliyetlere benzer sıcaklıkta yaklaşım sergileyebileceği söylenebilir. Sadece siyasal ilgi faaliyetlerinde oldukça zayıf bir ilişki olduğu görülebilmektedir.

3.4. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine Göre Siyasal Katılımdaki Farklılıklar

Bu bölümde, öğrencilerin cinsiyet, siyasi kararlılığı, gelirleri vb kişisel özelliklerine göre siyasal etkinliklere katılım düzeyleri incelenmiştir. Farklılıkların incelenmesinde, alt gruplar 30'un üzerinde olduğu için, veriler normal dağılıma yakınsadığı kabul edilerek daha güçlü olması açısından parametrik testler kullanılmıştır. İki alt grup için bağımsız iki örnek t testi kullanılırken daha fazla alt gruplar için Levene testin

göre varyansların homojenliği incelemesi sonucunda kullanılacak teste karar verilmiştir. Eğer ikiden fazla alt grupta varyansların homojenliği mevcut olduğuna karar verilirse alt grup ortalamaları arasındaki farklılıklar bağımsız örnek ANOVA F testi kullanılırken, varyansların homojen olmaması durumunda daha robust kabul edilen Welch ile Brown-Forsythe testleri kullanılmıştır.

Tablo 8: Cinsiyete Göre Siyasal Katılımdaki Farklılıklar ve Karşılığı

Faktörler	Ortalamalar (n= 153; 155)		Bağımsız iki örnek t testi p değerleri	Puan Aralığına Göre Kararlar	
	Kadın	Erkek		Kadın	Erkek
F1- Eylem	1,737	2,232	0,000	1 Hiç	2 Syrk
F2 -İlgi	3,161	3,656	0,000	3 Arada	4 Gnld
F3- Kamp	1,569	1,971	0,000	1 Hiç	2 Syrk
F4- Üyelik	1,516	2,027	0,000	1 Hiç	2 Syrk
F5-OyKul	4,652	4,532	0,265	5 Hep	5 Hep
F-SiyKat	2,325	2,774	0,000	2 Syrk	3 Arada

Tablo 8’de, öğrencilerin cinsiyetlerine göre siyasal etkinliklere katılım düzeyleri arasındaki farklılıklar incelenmiştir. F5-OyKul boyutu hariç, diğer tüm alt ve ana boyut içerisinde cinsiyete göre siyasal katılımlarda istatistiksel olarak 0,01 gibi güçlü şekilde oldukça anlamlı farklılıklar olduğuna karar verilmiştir. Bu konularda, erkek öğrencilerin siyasal etkinliklere daha yüksek katılım içerisinde olduğu gözlenmiştir.

Tablo 9: Seçmen Kararlılığına Göre Siyasal Katılımdaki Farklılıklar ve Karşılığı

Faktörler	Ortalamalar (n= 157; 149)		Bağımsız iki örnek t testi p değerleri	Puan Aralığına Göre Kararlar	
	Kararlı	Kararsız		Kararlı	Kararsız
F1- Eylem	1,970	1,976	0,943	2 Syrk	2 Syrk
F2 -İlgi	3,401	3,399	0,989	4 Gnld	3 Arada
F3- Kamp	1,876	1,618	0,010	2 Syrk	1 Hiç
F4- Üyelik	1,925	1,570	0,005	2 Syrk	1 Hiç
F5-OyKul	4,539	4,641	0,345	5 Hep	5 Hep
F-SiyKat	2,584	2,487	0,212	2 Syrk	2 Syrk

İstatistiksel olarak 0,05 düzeyinde, F3- Kamp ve F4- Üyelik boyutlarında öğrencilerin seçmen kararlılık yapısına göre anlamlı farklılıklar olduğuna karar verilmiştir (Tablo 9). Buna göre siyasal kampanya ile siyasal üyelik alt boyutlarına kararlı seçmen özelliğine sahip öğrencileri daha yüksek katılım gösterdiklerine karar verilmiştir. F1-Eylem ile F2-İlgi boyutlarında öğrencilerin katılım düzeylerinde istatistiksel olarak 0,10’ da bile kararlılık yapısına göre farklılık göstermemesi dikkat çekicidir.

Tablo 10: Siyasete İlgi Nedeni Açısından Siyasal Katılımdaki Farklılıklar ve Karşılığı

Faktörler	Ortalamalar (n= 223; 80)		Bağımsız iki örnek t testi p değerleri	Puan Aralığına Göre Kararlar	
	Karar Etkiler	Diğer		Karar Etkiler	Diğer
F1- Eylem	1,888	2,177	0,003	2 Syrk	2 Syrk
F2 -İlgi	3,349	3,503	0,175	3 Arada	4 Gnld
F3- Kamp	1,649	2,022	0,004	1 Hiç	2 Syrk
F4- Üyelik	1,597	2,163	0,000	1 Hiç	2 Syrk
F5-OyKul	4,578	4,603	0,847	5 Hep	5 Hep
F-SiyKat	2,452	2,746	0,004	2 Syrk	3 Arada

Karar etkiler: Alınan kararlar beni ve içimde bulunduğum toplumu etkilediği için siyasetle ilgilenirim.

İstatistiksel olarak 0,01 gibi güçlü düzeyde, F1-Eylem, F3-Kamp ve F4-Üyelik alt boyutları ile F-SiyKat ana boyutunda öğrencilerin siyasetle ilgilenme nedenine göre anlamlı farklılıklar olduğuna karar verilmiştir (Tablo 10). En büyük alt grup “alınan kararlar beni ve içimde bulunduğum toplumu etkilediği için siyasetle ilgilenirim” nedeni olduğundan, bu neden diğer nedenlerle karşılaştırılmıştır. “Alınan kararlar beni ve içimde bulunduğum toplumu etkilediği için siyasetle ilgilenirim” nedenini sahiplenen öğrenciler, diğer siyasetle ilgilenme nedenlerini sahiplenen öğrencilere göre siyasal katılımı F1-Eylem, F3-Kamp, F4-Üyelik ve F-SiyKat boyutlarında daha düşük olduğuna karar verilmiştir.

Tablo 11: Sınıf ve Gelir Düzeylerine Göre Siyasal Katılımdaki Farklılıklar

Faktörler	Sınıflarına Göre Ortalamalar (n=76; 78; 67; 87)					Gelir düzeyine (₺/ay) göre Ortalamalar (104; 95; 101)			
	1	2	3	4	F veya Welc.-BF p değeri	0-2000	2001-3000	3001 ve üstü	F veya Welc.-BF p değeri
F1- Eylem	2,111	1,913	1,948	1,971	0,407	1,923	2,018	1,980	0,671
F2 -İlgi	3,303	3,351	3,499	3,490	0,329	3,205	3,541	3,472	0,006
F3- Kamp	1,922	1,769	1,694	1,701	0,393	1,668	1,842	1,730	0,376
F4- Üyelik	1,982	1,675	1,746	1,699	0,395-0,303	1,651	1,853	1,751	0,437
F5-OyKul	4,367	4,701	4,560	4,713	0,151-0,082	4,524	4,602	4,668	0,538
F-SiyKat	2,585	2,508	2,535	2,572	0,899	2,426	2,633	2,558	0,095

Not: Fttesti p değeri, bağımsız örnek tek yönlü ANOVA F testi p değerleridir. Welc.-BF: Alt grupların homojenliği Levene testiyle incelenmesi sonucunda, istatistiksel olarak 0,05'te homojen olmadığına karar veriler serilerin ortalama farklılıklarının Welch ve Brown-Forsythe ile incelenmesi sonucunda raporlanan anlamlılıklardır. Testler uyumlu sonuçlar verse de sadece Levene testine göre geçerli olanlar raporlanmıştır. Bu ilgili sütunda, tek sayı raporlananlar F testine ait p değerleri iken çift sayı raporlananlar Welc.-BF testlerine ait p değerleridir.

İstatistiksel olarak 0,05 düzeyinde, öğrencilerin sınıflarına göre (Tablo 11), kendini tanımlamalara göre (Tablo 12) ve sosyoekonomik kategorilere göre (Tablo 13) tüm boyutlarda öğrencilerin siyasete katılım düzeylerinde anlamlı farklılıklar olmadığına karar verilmiştir. Sadece öğrencilerin kendini tanımlamalara göre (Tablo 12) F1-Eylem boyutunda ve sosyoekonomik kategorilere göre (Tablo 13) F2-İlgi boyutunda istatistiksel olarak 0,10 gibi zayıf düzeyde öğrencilerin siyasal katılım konularında anlamlı farklılıklar oldukları görülebilir.

İstatistiksel olarak 0,05 düzeyinde, F2-İlgi boyutlarında öğrencilerin aile gelir düzeyine göre anlamlı farklılıklar olduğuna karar verilmiştir (Tablo 11). Buna göre, nispeten orta düzeyde gelire sahip aileden gelen öğrenciler siyasal ilgi faktörü konularına daha çok siyasal katılım gerçekleştirirken, en düşük siyasal katılım en düşük gelir grubunda görülmüştür.

Tablo 12: Kendini Tanımlamalara ve Siyasete Katılım Düzeyine Göre Siyasal Katılımdaki Farklılıklar

Faktörler	Kendini Tanımlamalara Göre Ortalamalar (n=55; 162; 37; 43)					Siyasete Katılım Düzeyine göre Ortalamalar (38; 203; 65)			
	Laik	Mill-Muhf	Ssyst-SosDmkr	Diğer	F veya Welc.-BF p değeri	İlgilen-miyor	AltDüz Kat.	O-ÜstDüz Kat.	F veya Welc.-BF p değeri
F1- Eylem	1,876	1,911	2,131	2,205	0,052	1,531	1,861	2,581	0,000
F2 -İlgi	3,273	3,432	3,491	3,392	0,537	2,721	3,352	3,946	0,000-0,000
F3- Kamp	1,605	1,779	1,709	1,845	0,516	1,283	1,481	2,865	0,000-0,000
F4- Üyelik	1,558	1,754	1,757	1,969	0,367-0,345	1,320	1,456	2,928	0,000-0,000
F5-OyKul	4,755	4,646	4,500	4,244	0,116-0,073	4,079	4,674	4,623	0,045-0,014
F-SiyKat	2,477	2,527	2,592	2,616	0,731	2,003	2,402	3,269	0,000-0,000

İstatistiksel olarak 0,05 düzeyinde öğrencilerin bütün siyasal katılım etkinlikleri boyutlarında, öğrencilerin kendilerini tanımladıkları siyasete katılım düzeyi alt gruplarına göre anlamlı farklılıklar olduğuna karar verilmiştir (Tablo 12). Orta ve üst düzeyde siyasetle ilgili olduğunu tanımlayan öğrenciler, diğer öğrencilere göre tüm boyutlarda belirgin şekilde daha çok siyasal katılım etkinliklerinde yer aldıkları gözlenmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin anket sorularına tutarlı cevap verdiklerinin de bir göstergesi niteliğindedir.

Tablo 13: Sosyoekonomik Kategorilere Göre Siyasal Katılımdaki Farklılıklar

Faktörler	Ortalamalar (n=55; 162; 37; 43)				F veya Welc.-BF p değeri
	G1 - Alt	G2- Alt-Orta	G3- Üst-orta	G4- Üst	
F1- Eylem	1,836	2,035	1,955	2,091	0,260
F2 -İlgi	3,169	3,476	3,500	3,419	0,064
F3- Kamp	1,619	1,871	1,721	1,809	0,352
F4- Üyelik	1,579	1,861	1,688	1,924	0,271
F5-OyKul	4,443	4,655	4,671	4,525	0,415
F-SiyKat	2,365	2,615	2,569	2,599	0,135

4. SONUÇ

31 Mart 2019 yerel seçimleri öncesi Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde okuyan 308 öğrencilerinin siyasete katılma davranışlarını, eğilimlerini alan bu çalışmada, siyasal katılma dışında ankete katılan öğrencilere bazı siyasal yargılara ilişkin sorular yöneltilmiş olup, öğrencilerin %83,1 gibi büyük çoğunluğu "S9- Vatandaşların siyasal konulardaki bilgi yetersizliğinden dolayı siyasal katılma davranışında bulunan bireyler, bilinçsizce siyasal katılımda bulunmaktadır" konusuna katılım gösterdiği gözlenmiştir. Bu da öğrencilerin, vatandaşların siyasetle ilgili düzeyinin

oldukça az olduğu düşüncesinde olduklarını göstermektedir. “S4- Siyaset, uzmanlık gerektirdiği için herkes siyaset yapamaz (%77,6)”, “S5- Siyasal sisteme katılma, temel hak ve görevlerimizdendir (%74,7) ile “S6- Demokrasimizin temel kuramlarının, işletilememesi siyasal katılma önündeki en büyük engeldir (%72,4)” sorularında da katılımın yüksekliği dikkat çekmektedir. Öğrenciler, herkesin siyaset yapamayacağına ve siyasal sitemde bireylerin katılmasının hak ve sorumluluğuna sahip olduğu kanısında oldukları gözlenmiştir. Öğrencilerin katılmadığı siyasal yargıların başında %39,3 ile “S1- Siyaset, ülke sorunlarına çözüm getirilebilecek tek yoldur” ifadesi gelmiştir. Bu da ankete katılan öğrencilerin, siyasetten başka alternatif yolların da ülke sorunlarına çözüm olabileceği fikri kısmen kabul ettiklerini göstermektedir. Bunun dışında “S3- Siyasetçiler, kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmezler (%32,8)” ile “S2- Siyasal partilerin seçim döneminde yaptıkları siyasal kampanyalar, oyumu belirlemede etkili değildir (%30,5)” sorularına katılımın düşük olduğu görülmektedir.

Siyasal katılma beş boyutta ele alındı ve F5-OyKul ile sonrasında F2 -İlgi faktörleri en yüksek skora sahip iken, F3- Kamp ile F4- Üyelik faktörleri en düşük skorlanmıştır. Değişim katsayıları yüksek olan F3- Kamp ile F4- Üyelik faktörleri dikkate alındığında, bu faktörlere ait skorlarda öğrenci katılımlarında heterojenlik veya katılımlarda farklılaşmaların en yüksek seviyede olduğu söylenebilir. F5-OyKul ile F2 -İlgi boyutlarına ait katılımlarda homojenlik veya benzer yapıdaki faaliyet düzeylerde olunduğuna karar verilmiştir. Bunun dışında, öğrencilerin siyasal faaliyetlere katılımdaki alt boyut skorları ve öğrencilerin sosyoekonomik durum endeksi arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısıyla incelenmiştir. Korelasyon değerleri incelenirse, F-SiyKat ana boyutu kendini oluşturan tüm alt boyutlarla beklendiği gibi istatistiksel olarak 0,01’de anlamlı güçlü ilişkiler içerisinde olup, en zayıf olarak F5-OyKul boyutuyla ilişkili olduğu gözlenmiştir. Alt boyutların kendi aralarındaki ilişkiler incelendiğinde, en güçlü düzeyde “F4- Üyelik” ile “F3- Kamp” boyutları arasında ilişki gözlenmiş, bu durumda siyasal kampanyalara katılım gösteren öğrencilerin siyasal üyeliğe (veya tersine) sahip olduğu, iki değişkenin de aynı yönlü güçlü bir etkileşimde olduğu söylenebilir. Sonrasında yine orta-güçlü sayılabilecek düzeyde F1-F2, F1-F3 ve F1-F4 aralarında ilişki olduğu veya siyasal faaliyetlere ilgi duyan bir öğrencinin F5-OyKul haricinde diğer alt boyut faaliyetlerle oldukça yakın ilişki-etkileşim içinde olduğu söylenebilir. En zayıf ilişki katsayılarına F5-OyKul’da rastlanmış, hatta F5-F1 ve F5-F4 arasında istatistiksel olarak 0,05 anlamlılıkta dahi ilişki tespit edilememiştir. Öğrencilerin sosyoekonomik durum endeksi ile siyasal faaliyetlere katılım ve alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında, sadece F2-İlgi ile istatistiksel olarak 0,05’te anlamlı zayıf düzeyde bir ilişki gözlenmiş, diğerleriyle olan ilişkiler anlamlı bulunmamıştır. Böylece, öğrencilerin sosyoekonomik durumunun siyasal faaliyetlere katılım üzerinde etkisinin olmadığı, farklı sosyo-ekonomik statüde olan öğrencilerin siyasal faaliyetlere benzer sıcaklıkta yaklaşım sergileyebileceği söylenebilir. Sadece siyasal ilgi faaliyetlerinde oldukça zayıf bir ilişki olduğu görülebilmştir.

Çalışmada elde edilen bir diğer önemli sonuç, oy kullanma boyutu hariç diğer tüm boyutlarda erkeklerin kadınlara oranla daha çok siyasete katıldıklarıdır. Günümüze kadar yapılan birçok çalışmada da (Kalaycıoğlu, 1983, 118; Tatar, 2003, 342; Gallup, 2007, 50; Tekeli, 1981, 128) kadınların erkeklere oranla her düzeyde siyasete daha az katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Daha önce yapılan birçok çalışmada (Örneğin, Almond ve Verba, 1963; Verba ve Nie, 1972), siyasal katılma ile gelir arasında doğru orantı bulunmaktadır. Bu çalışmada da görülmektedir ki ailesinin geliri orta gelir düzeyi olan öğrenciler, siyasete daha fazla ilgi gösterirlerken, ailesinin geliri alt gelir düzeyi olan öğrencilerin ise siyasete ilgilerinin çok düşük olduğu görülmektedir. Ankete katılan öğrenciler, %52,6 gibi büyük çoğunluğu kendilerini milliyetçi ve/veya muhafazakâr olarak tanımladığı, %17,9 laik ile %12’si sosyalist ve/veya sosyal demokrat olarak tanımlanmışlardır. Siyasi yelpaze ile eylem boyutu arasında zayıf düzeyde anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Benzer bir biçimde zayıf bir ilişki, sosyo-ekonomik kategori ile siyasete ilgi boyutunda arasında bulunmaktadır. Kararlı ve kararsız seçmen arasındaki dağılım, birbirine yakındır. Öğrencilerin %51,1’i kararlı; %48,4’ü kararsız seçmen kategorisine aittirler. Kararlı seçmenlerin siyasal kampanya ve üyelik boyutlarına daha yüksek katılım gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Almond, G., and Verba, S. (1963). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Berinsky, Adam J. and Lenz, Gabriel S. (2011). Education and Political Participation. *Political Behavior*, 33, 357-373.
- Büyüktosunoğlu, Tuba (2013). *Selçuk ve Dicle Üniversitesini Öğrencilerinin Siyasal Katılma Davranışları Üzerine Uygulamalı Bir Çalışma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi SBE, Konya.
- Cho, Wendy K.Tam, Gimpel, James G., Wu, Tony (2006). Clarifying the Role of SES in Political Participation: Policy Threat and Arab American Mobilization. *The Journal of Politics*, 68, (4), 977-991.
- Dalton, Russell J. (2008) Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation. *Political Studies*, 56, 76-98.
- Diakoulaki, D., Mavrotas, G., ve Papayannakis, L. (1995). Determining objective weights in multiple criteria problems: The critic method. *Computers Ops. Res.*, 22(7), 763-770.
- Ekman, Joakim, Amna, Erik (2012). Political Participation and Civic Engagement Towards a New Typology, *Human Affairs*, 22, 283-300.

- Erbaş, İsa (2014). Political Interest and Participation of Youth in Albania: The Views of the Youth. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, 3, (6), 251-255.
- Hamzaçebi, C. ve Pekkaya, M. (2011). Determining of stock investments with grey relational Analysis. *Expert Systems with Applications*, 38 (8), 9186-9195.
- Hooghe, Marc, Hosch-Dayican, Bengü, Deth, Jan W. Van (2014). Conceptualizing Political Participation. *Acta Politica*, 49, (3), 337-348.
- Jarvis, Sharon E., Montoya, Lisa, Mulvoy, Emily (2005). The Political Participation of College Students Working Students and Working Youth. *CIRCLE Working Paper*, 37, 1-21.
- Kalaycıoğlu, Ersin (1983). *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma: Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını.
- Kapani, Münci (2003). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Klein, Hans (2006). The Right to Political Participation and the Information Society. *Human Rights in the Global Information Society*, 185-196.
- Krampen, Günter (1991). Political Participation in an Action-Theory Model of Personality: Theory and Empirical Evidence. *Political Psychology*, 12, (1), 1-24.
- Liu, Chou (1979). Political Support and Voting Participation of Taiwan College Students. *The Journal of National Chengchi University*, 41, 37-44.
- Manganelli, Sara, Alivernini, Fabio, Lucidi, Fabio, Leo, Ines Di (2012). Expected Political Participation in Italy: A Study Based on ItalianICCS Data. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 1476-1481.
- Mayer, Alexander K. (2011). Does Education Increase Political Participation. *The Journal of Politics*, 73, (3), 633-645.
- Nohlen, Dieter (2002). *Voter Turnout Since 1945: A Global Report*. (Ed. Pintor, R.L., Gratschew, M.) Sweden: International IDEA.
- Öntaş, Özlem Cankurtaran, Buz, Sema, Hatiboğlu, Burcu (2013). Youth and Political Participation: Case in Turkey. *European Journal of Social Work*, 16, (2), 249-262.
- Pekkaya, Mehmet, Mehmet Cural ve Elif Ceren Çelebi (2017). SMMM'ler Vergi Bilinci Boyutları ve Boyutlara Göre Vergiye Bakışları: Zonguldak'ta Bir Uygulama. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı*, 1066-1078.
- Pekkaya, Mehmet, Hüseyin Çavuşoğlu ve Tuğçe Bayram (2018). Üniversite Öğrencilerinin Demokrasi Algısının Siyasal Katılma Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 11(59), 392-405.
- Persson, Mikael (2013). *Does Education Cause Participation in Politics*, Sweden: University of Gothenburg Study.
- Quintelier, Ellen (2007). Differences in Political Participation between Young and Old People. *Contemporary Politics*, 13, (2), 165-180.
- Ruedin, Didier (2007). Testing Milbrath's 1965 Framework of Political Participation: Institutions and Social Capital. *Contemporary Issues and Ideas in Social Sciences CISS*, 3, (3), 1.46.
- Saha, Lawrence J., Print, Murray, Edwards, Kathy (2007). *Youth and Political Participation*. Netherlands: Sense Publishers.
- Sarfraz, Ayesha, Ahmed, Shehla, Khalid, Ayesha, Ajmal, M.Asir (2012). Reason for Political Interest and Apathy among University Students: A Qualitative Study. *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology*, 10, 61-67.
- Sinani, Gjergj (2008). Minority in Albania and their Participation in Public Life. *Political Parties and Minority Participation: Friedrich Ebert Stiftung*, Macedonia: Skopje, 201-222.
- Sönmez, Özlem Altunsu (2013). Religiosity and Political Participation of University Students in Turkey. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 4, (10), 403-409.
- Tatar, Taner (2003). Malatya'da Siyasal Katılım: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, (1), 331-350.
- The Gallup Organization (2007). Young Europeans: Survey among Young People Aged between 15-30 in the European Union, Flash Eurobarometer 202 http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_202_sum_en.pdf.
- Topbaş, Hasan (2009). *David Easton'un Siyasal Sistem Teorisi Bağlamında Türkiye'de Siyasal İletişim ve Siyasal Katılma (Erzurum Seçmeni Üzerine Bir Araştırma)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi SBE.
- van Deth, Jan W. (2001). Studying Political Participation: Towards a Theory of Everything?. *Joint Sessions of Workshops of the European Consortium for Political Research*, 1-19.
- van Deth, Jan W. (2014). A Conceptual Map of Political Participation. *Acta Politica*, 49, (3), 349-367.
- Verba, S. and Nie, N. H. (1972) *Participation in America: Social Equality and Political Democracy*. New York: Harper & Row.
- Vitak, Jessica, Zube, Paul, Smock, Andrew, Carr, Caleb, Ellison, Nicole, & Lampe, Cliff (2011). It's Complicated: Facebook Users' Political Participation in the 2008 Election. *Cyberpsychology, Behavior & Social Networking*, 14, 107-114.
- Yee, Herbert S. (1998). Democracy and Political Participation: The Political Subculture of University Students in Guangzhou. *Asian Journal of Political Science*, 6: 1, 30-52.

Ek 1: Cevaplayıcıların Özellikleri

Sınıf	Sayı	%
1	76	24,7
2	78	25,3
3	67	21,8
4	87	28,2
Toplam	308	100,0

Kendini tanımlama	Sayı	%
İslamcı	11	3,6
Laik	55	17,9
Liberal	10	3,2
Liberal/ Muhafazakâr	8	2,6
Milliyetçi	86	27,9
Milliyetçi/ Muhafazakâr	76	24,7
Sosyalist/ Sosyal Demokrat	14	4,5
Sosyalist	23	7,5
Diğer	14	4,5
Toplam	297	96,4

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	153	49,7
Erkek	155	50,3
Toplam	308	100,0

Aile Geliri	Sayı	%
0-1000 ₺/ Ay	17	5,5
1001-2000 ₺/ Ay	87	28,2
2001-3000 ₺/ Ay	95	30,8
3000 ₺/ Ay üstü	101	32,8
Toplam	300	97,4

Seçmen Yapısı	Sayı	%
Kararlı	157	51,1
Kararsız	149	48,4
Toplam	306	99,4

Eğitim Türü	Sayı	%
1. öğretim	172	55,8
2. öğretim	135	43,8
Toplam	307	99,7

Siyasete İlgi Nedeni	Sayı	%
Ülke sorunu çözünde etkili	49	15,9
Bireysel menfaat koruma	1	0,3
Kararlar toplumu etkiler	223	72,4
Toplumdan kopmama	13	4,2
Desteklediklerimin iktidarı	7	2,3
Desteklemediklerimin iktidarını önlemek	10	3,2
Toplam	303	98,4

Siyasete ilgi	Sayı	%
Siyasetle ilgilemiyor	14	4,5
Sadece oy verir	24	7,8
Alt Düzeyde Katılım: Gazete, radyo, tv takip	203	65,9
Orta Düzeyde Katılım: Miting/toplantılara katılım	35	11,4
Üst Düzeyde Katılım: Siyasal bir partiye üyelik	30	9,7
Toplam	306	99,4

Ek 2: Siyasi Yargılara Katılma Düzeyi İle İlgili Anket Soruları

S	Konular
S1)	Siyaset, ülke sorunlarına çözüm getirilebilecek tek yoldur.
S2)	Siyasal partilerin seçim döneminde yaptıkları siyasal kampanyalar, oyumu belirlemede etkili değildir.
S3)	Siyasetçiler, kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmezler.
S4)	Siyaset, uzmanlık gerektirdiği için herkes siyaset yapamaz.
S5)	Siyasal sisteme katılma, temel hak ve görevlerimizdir. Ülkesine hizmet etmek isteyen bütün vatandaşlar, siyasal sisteme katılmalıdır.
S6)	Demokrasimizin temel kuramlarının, (Eşitlik-Özgürlük-Hak) işletilememesi siyasal katılma önündeki en büyük engeldir.
S7)	Siyasetle ilgilenen vatandaşların çoğu kendi menfaatlerinin peşindedir.
S8)	Vatandaşların bildiri/dilekçe yazma, miting yapma, protesto yürüyüşüne katılması gibi davranışlar siyasetçilerin karar/uygulamalarını etkilemektedir.
S9)	Vatandaşların siyasal konulardaki bilgi yetersizliğinden dolayı siyasal katılma davranışında bulunan bireyler, bilinçsizce siyasal katılmada bulunmaktadır.
S10)	Her türlü siyasal görüşün savunulma/örgütlenme hakkı olmalıdır.
S11)	Siyasetçiler vatandaşların beklentilerini/ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğu için seçmenler, siyasete ilgisiz hale gelmektedir.

Not: 5'li likert ölçeğiyle ölçülmüştür (1- Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle katılıyorum).

Ek 3: Siyasal Katılma Etkinlikleri İle İlgili Anket Soruları

S	F	Konular
S12)	F5	Genel seçimlerde oy kullanma
S13)	F5	Yerel seçimlerde oy kullanma
S14)	F4	Bir siyasi partiye üye olma
S15)	F4	Bir siyasi partide görev alma
S16)	F3	Bir siyasi partinin veya adayın seçim kampanyasında yer alma
S17)	F4	Siyasetle ilgili bir sivil toplum kuruluşuna üye olma
S18)	F2	Basında güncel siyaset ile ilgili çıkan haberleri izleme
S19)	F2	Siyasal içerikli panel, sempozyum, konferanslara dinleyici olarak katılma
S20)	F1	Bir protesto gösterisine katılarak hükümeti protesto etmek
S21)	F2	Desteklediğim siyasi parti/adaya diğer seçmenlerin oy vermelerini sağlamak için ikna etme
S22)	F1	Güncel siyasal anketlere görüş belirtme
S23)	F1	Gazetede yer alan siyasal haberler ya da köşe yazılarıyla ilgili olarak mektup, faks, internet aracılığıyla kişisel düşünceleri aktarma
S24)	F3	Propaganda amaçlı bildiri, gazete, dergi, vb. dağıtma, afiş yapıştırma
S25)	F2	Siyasi konuları diğer vatandaşlar ile tartışma
S26)	F1	İmza kampanyasına imza verme
S27)	F3	Bir parti/aday rozeti/amblemi taşıma/ arabaya asma
S28)	F2	Televizyonda yayınlanan siyasal içerikli programları sevetme
S29)	F1	Beğenilen bir uygulama için devlet yetkililerine takdir mektubu yazma
S30)	F1	Herhangi bir toplumsal konuda bilgi istemek amacı ile yetkililere dilekçe ile başvurma
S31)	F1	Kamusal konularda şikâyetleri/beğenileri bildirmek için devlet yetkililerini ziyaret eden bir grup içinde bulunma
S32)	F3	Siyasal mitinglere katılma
S33)	F2	Siyasi konularda bilgi sahibi olarak bilgileri çevreme aktarma

Not: 5'li ölçek ile ölçülmüştür (1- Hiçbir Zaman, 2- Çok Seyrek, 3- Ara sıra, 4- Genellikle, 5- Her Zaman).